

Ταξινόμηση των γλωσσικών δυσκολιών

A.M.Ράλλη

Σχέδιο μαθήματος

- Τι είδους γλωσσικές δυσκολίες μπορεί να παρουσιάζουν τα παιδιά;
- Ταξινόμηση των γλωσσικών δυσκολιών
- Ταξινόμηση των γλωσσικών δυσκολιών σύμφωνα με τα γνωστά εγχειρίδια ταξινόμησης
- Ταξινόμηση των γλωσσικών δυσκολιών σύμφωνα με τον τομέα της γλώσσας που εμφανίζονται
- Ταξινόμηση των γλωσσικών δυσκολιών σύμφωνα με τους αιτιολογικούς παράγοντες
- Πρωτογενείς γλωσσικές δυσκολίες Αναπτυξιακή Γλωσσική Διαταραχή (ΑΓΔ)
- Διαγνωστικά κριτήρια της ΑΓΔ σύμφωνα με το DSM-5 (315.39)
- Ταξινόμηση των γλωσσικών δυσκολιών (περαιτέρω) – Πραγματολογικές διαταραχές

ΕΡΩΤΗΜΑ

Τι είδους γλωσσικές δυσκολίες μπορεί να παρουσιάζουν τα παιδιά;

Σε ποιους τομείς;

Ταξινόμηση των γλωσσικών δυσκολιών

- Σύμφωνα
 - με τα γνωστά εγχειρίδια Ταξινόμησης (DSM-5 & ICD)
 - με τον τομέα της γλώσσας που εμφανίζονται οι δυσκολίες και
 - με τους αιτιολογικούς παράγοντες των δυσκολιών (Baird, 2008).

Ταξινόμηση των γλωσσικών δυσκολιών σύμφωνα με τα γνωστά εγχειρίδια ταξινόμησης

Ταξινόμηση των γλωσσικών δυσκολιών σύμφωνα με τα γνωστά εγχειρίδια ταξινόμησης

- Για τον κλινικό χαρακτηρισμό των γλωσσικών δυσκολιών
- Σύμφωνα με το Διαγνωστικό και Στατιστικό Εγχειρίδιο για την Ταξινόμηση των Ψυχικών Διαταραχών (American Psychiatric Association, 2013)
- American Psychiatric Association. (2013). Diagnostic and statistical manual of mental disorders (5th ed.). <https://doi.org/10.1176/appi.books.9780890425596>

Ταξινόμηση των γλωσσικών δυσκολιών σύμφωνα με τα γνωστά εγχειρίδια ταξινόμησης

- The **communication disorders** (DSM-IV) include
 - **language disorder** (which combines the previous expressive and mixed receptive-expressive language disorders),
 - **speech sound disorder** (previously phonological disorder), and childhood-onset fluency disorder (previously stuttering).
 - **social (pragmatic) communication disorder**, a new condition involving persistent difficulties in the social uses of verbal and nonverbal communication
 - **Childhood-Onset Fluency Disorder (Stuttering)** The diagnostic criteria for childhood-onset fluency disorder (stuttering) are “disturbances in the normal fluency and time patterning of speech ...” and the disturbance causes “anxiety about speaking”

Ταξινόμηση των γλωσσικών δυσκολιών σύμφωνα με τα γνωστά εγχειρίδια ταξινόμησης

- Το Ευρωπαϊκό Εγχειρίδιο Ταξινόμησης των Ψυχικών Διαταραχών και των Διαταραχών της Συμπεριφοράς (ICD-10, 1993) τοποθετεί τις γλωσσικές δυσκολίες κάτω από το γενικό τίτλο
- «Ειδικές Αναπτυξιακές Διαταραχές της Ομιλίας και της Γλώσσας (του λόγου)»
 - τις οποίες και διακρίνει σε:

Ταξινόμηση των γλωσσικών δυσκολιών σύμφωνα με τα γνωστά εγχειρίδια ταξινόμησης

- (α) ειδικές διαταραχές της άρθρωσης
- (β) διαταραχή στην έκφραση της γλώσσας (λόγου)
- (γ) αντιληπτική διαταραχή της γλώσσας (λόγου)
- (δ) επίκτητη αφασία συνοδευόμενη από επιληψία
- (ε) άλλες αναπτυξιακές διαταραχές της ομιλίας και της γλώσσας (του λόγου)
- (ζ) αναπτυξιακή διαταραχή της ομιλίας και της γλώσσας (του λόγου) μη καθοριζόμενη

Ταξινόμηση των γλωσσικών δυσκολιών σύμφωνα με τον τομέα της γλώσσας

Ταξινόμηση των γλωσσικών διαταραχών σύμφωνα με τον τομέα της γλώσσας που εμφανίζονται οι δυσκολίες

- δυσκολίες που αφορούν:

(α) στην κατανόηση του λόγου

(β) στην έκφραση του λόγου

(γ) στην ομιλία

(δ) στην ευχέρεια του λόγου, κ.α.

Ταξινόμηση των γλωσσικών δυσκολιών σύμφωνα με τους αιτιολογικούς παράγοντες

Παράγοντες που συνδέονται με αυξημένο κίνδυνο εμφάνισης της διαταραχής της ομιλίας ή της γλώσσας σε παιδιά

- **Αιτιολογίες που σχετίζονται με εμφάνιση της διαταραχής της ομιλίας και της γλώσσας δευτερογενώς**
- ακουστική διαταραχή
- γενετικές διαταραχές (π.χ. τρισωμίες χρωμοσωμάτων φύλου, μικροέλλειψη της περιοχής 22q)
- προγεννητική έκθεση σε ουσίες, όπως αντιεπιληπτικά φάρμακα, αλκοόλ και ναρκωτικά
- επίκτητη επιληπτική αφασία
- επίκτητες διαταραχές προερχόμενες από νευρολογική βλάβη (π.χ. εγκεφαλικό επεισόδιο)
- στοματοκινητικά δομικά προβλήματα (π.χ. σχιστία της υπερώας)
- κινητική δυσλειτουργία κεντρικής προέλευσης (π.χ. εγκεφαλική παράλυση,
- δυσπλασία εγκεφαλικού φλοιού, υποπλασία παρεγκεφαλίδας) ή περιφερικής
- προέλευσης (νευρομυϊκές διαταραχές)
- περιορισμένο κοινωνικό και γλωσσικό περιβάλλον

Παράγοντες που συνδέονται με αυξημένο κίνδυνο εμφάνισης της διαταραχής της ομιλίας ή της γλώσσας σε παιδιά

- Σύνδρομα με τα οποία σχετίζονται οι διαταραχές στην ομιλία ή στη γλώσσα
- διαταραχή του φάσματος του Αυτισμού
- γενικές μαθησιακές δυσκολίες (Νοητική Υστέρηση)
- αγχώδης διαταραχή συνδυασμένη με αλαλία

Παράγοντες που συνδέονται με αυξημένο κίνδυνο εμφάνισης της διαταραχής της ομιλίας ή της γλώσσας σε παιδιά

Άλλοι παράγοντες που συνδέονται με την εμφάνιση πρωτογενούς διαταραχής στην ομιλία και τη γλώσσα είναι:

- το αρσενικό φύλο
- το οικογενειακό ιστορικό προβλημάτων ομιλίας και γλώσσας
- η ειδική μαθησιακή δυσκολία που επηρεάζει την απόκτηση δεξιοτήτων γραμματισμού

Πρωτογενείς γλωσσικές δυσκολίες Αναπτυξιακή Γλωσσική Διαταραχή (ΑΓΔ)

Πρωτογενείς γλωσσικές δυσκολίες

Αναπτυξιακή Γλωσσική Διαταραχή (ΑΓΔ)

- ΩΣΤΟΣΟ η αδυναμία κατηγοριοποίησης των γλωσσικών δυσκολιών σύμφωνα με τους αιτιολογικούς παράγοντες γίνεται εμφανής στις περιπτώσεις των παιδιών που παρουσιάζουν γλωσσικά ελλείμματα χωρίς εμφανή οργανική αιτιολογία (Dockrell & McShane, 2003).
- Σε αυτές τις περιπτώσεις **οι γλωσσικές δυσκολίες θεωρούνται πρωτογενείς** γιατί δεν συνδέονται με κάποια από τις παραπάνω αιτιολογίες και δεν αποτελούν μέρος κάποιου συνδρόμου.

Πρωτογενείς γλωσσικές δυσκολίες

Αναπτυξιακή Γλωσσική Διαταραχή (ΑΓΔ)

- Αυτά τα **πρωτογενή γλωσσικά προβλήματα** μπορούν να εμπίπτουν σε δύο κυρίως κατηγορίες:

(α) **γλωσσικά ελλείμματα** που επηρεάζουν τα δομικά στοιχεία της γλώσσας: **λεξιλογική γνώση, συντακτικό και φωνολογία**. Τόσο σε επίπεδο κατανόησης όσο και παραγωγής του λόγου.

β) **γλωσσικά ελλείμματα** που επηρεάζουν κυρίως το **πραγματολογικό τομέα**. Τα παραπάνω ελλείμματα εκδηλώνονται σε **δυσκολίες επικοινωνίας** καθώς και σε προβλήματα που σχετίζονται με την κατανόηση και την παραγωγή του λόγου.

Πρωτογενείς γλωσσικές δυσκολίες

Αναπτυξιακή Γλωσσική Διαταραχή (ΑΓΔ)

Η ΑΓΔ αναφέρεται στις δυσκολίες που παρουσιάζουν τα παιδιά που αδυνατούν να αναπτύξουν τη γλώσσα:

- με τυπική μη λεκτική νοημοσύνη
- χωρίς ακουστικά, συναισθηματικά, γνωστικά ή νευρολογικά ελλείμματα και
- με αναπτυγμένο κίνητρο για αμοιβαία κοινωνική αλληλεπίδραση (Bishop, 2006)
- Πολύ συχνά, παιδιά που, σύμφωνα με τα παραπάνω κριτήρια, έχουν Γλωσσικές Διαταραχές αντιμετωπίζουν και άλλες δυσκολίες στις κινητικές δεξιότητες, στη γνωστική λειτουργία, την προσοχή και την ανάγνωση (Hill, 2001).

Πρωτογενείς γλωσσικές δυσκολίες Αναπτυξιακή Γλωσσική Διαταραχή (ΑΓΔ)

- Ορισμένα παιδιά ενώ έχουν φυσιολογική ικανότητα ακουστικής αντίληψης απλών ήχων παρουσιάζουν σημαντική καθυστέρηση στη γλωσσική ανάπτυξη.
- Σύμφωνα με την Pierart (2004) περίπου 5% - 8% των παιδιών προσχολικής ηλικίας παρουσιάζει δυσκολίες κατάκτησης της γλώσσας χωρίς κάποια εμφανή αιτία.

Πρωτογενείς γλωσσικές δυσκολίες

Αναπτυξιακή Γλωσσική Διαταραχή (ΑΓΔ): Συχνότητα εμφάνισης της ΑΓΔ

Έρευνα	Ποσοστό %	Ερευνητές	Δείγμα
Ευρείας έκτασης επιδημιολογική έρευνα	7,4% του συνολικού πληθυσμού των παιδιών προσχολικής ηλικίας.	Tomblin και συνεργάτες της (1997)	7000 παιδιά ηλικίας 4-5 ετών,
Ευρείας έκτασης επιδημιολογική έρευνα	7.58%	Norbury και συνεργάτες της (2016)	7,267 παιδιά προσχολικής ηλικίας

Η συχνότητα εμφάνισης της ΑΓΔ στα αγόρια σε σύγκριση με τα κορίτσια κυμαίνεται μεταξύ του 2:1 με 3:1 (Bishop, 1997) και 1.5-1 (Leonard, 2004) υπέρ των αγοριών.

Διαγνωστικά κριτήρια της ΑΓΔ σύμφωνα με το DSM-5 (315.39)

Διαγνωστικά κριτήρια της ΑΓΔ σύμφωνα με το DSM-5 (315.39)

- Επίμονες δυσκολίες στην απόκτηση και τη χρήση της γλώσσας (προφορικής, γραπτής, νοηματικής, ή άλλης) που οφείλονται σε **ελλείμματα στην κατανόηση ή την παραγωγή** και τα οποία περιλαμβάνουν:
 - **Χαμηλό λεξιλόγιο** (γνώση λέξεων και χρήση)
 - **Περιορισμένη δομή των προτάσεων** (σύνταξη, γραμματική και μορφολογία)
 - **Ελλείμματα στην επικοινωνία** (ικανότητα να χρησιμοποιούν το λεξιλόγιο, να συνδέουν προτάσεις για να εξηγήσουν ή να περιγράψουν ένα θέμα ή μια σειρά γεγονότων ή να έχουν έναν διάλογο - συνομιλία).

Διαγνωστικά κριτήρια της ΑΓΔ σύμφωνα με το DSM-5 (315.39)

- Οι γλωσσικές δεξιότητες είναι σημαντικά χαμηλότερες από τις αναμενόμενες την χρονολογική ηλικία του παιδιού.
- με αποτέλεσμα να υπάρχουν λειτουργικοί περιορισμοί στην αποτελεσματική επικοινωνία, την κοινωνική συμμετοχή, την ακαδημαϊκή επίδοση, ή την επαγγελματική απόδοση, μεμονωμένα ή σε οποιονδήποτε συνδυασμό.

Διαγνωστικά κριτήρια της ΑΓΔ σύμφωνα με το DSM-5 (315.39)

- Έναρξη
 - Η έναρξη των συμπτωμάτων εντοπίζεται στην πρώιμη περίοδο ανάπτυξης.
- Οι δυσκολίες **δεν οφείλονται**
 - σε προβλήματα ακοής ή άλλες αισθητηριακές διαταραχές, κινητική δυσλειτουργία, ή άλλη ιατρική ή νευρολογική πάθηση και δεν ερμηνεύονται καλύτερα από νοητικά ελλείμματα (νοητική αναπτυξιακή διαταραχή) ή γενική αναπτυξιακή καθυστέρηση.

Ταξινόμηση των γλωσσικών δυσκολιών (περαιτέρω) – Πραγματολογικές διαταραχές

Ταξινόμηση των γλωσσικών δυσκολιών

Πραγματολογικές διαταραχές

- Ερώτημα που απασχολεί τους ερευνητές:
 - Τα ελλείμματα στον πραγματολογικό τομέα αποτελούν αυτοτελής διαγνωστική κατηγορία ή συνυπάρχουν ως σύμπτωμα σε αναπτυξιακές διαταραχές;;;;;

Ταξινόμηση των γλωσσικών δυσκολιών – Πραγματολογικές διαταραχές

- ΩΣΤΟΣΟ συνήθως οι πραγματολογικές δυσκολίες εμφανίζονται σε παιδιά
 - με καλά ανεπτυγμένο φωνολογικό και μορφοσυντακτικό σύστημα,
 - αλλά φτωχή χρήση της γλώσσας στο κοινωνικό πλαίσιο (Bishop, 2000).

Ταξινόμηση των γλωσσικών δυσκολιών – Πραγματολογικές διαταραχές

- Υπόθεση 1.
 - Μπορούν να συνυπάρχουν με οποιαδήποτε άλλη γνωστή διαταραχή όπως ο αυτισμός η υδροκεφαλία, διάφορα γενετικά σύνδρομα κλπ (Rapin, Allen, 1983).
- Υπόθεση 2.

Αποτελούν από μόνα τους ένα τύπο ειδικής γλωσσικής διαταραχής (Bishop & Rosenbloom, 1987).

Ταξινόμηση των γλωσσικών δυσκολιών

Πραγματολογικές διαταραχές

- Η επικρατούσα τάση την τελευταία 5ετία συγκλίνει στην άποψη ότι οι
 - πραγματωλογικές δυσκολίες αποτελούν σύμπτωμα που συνυπάρχει κυρίως με τις διάχυτες αναπτυξιακές διαταραχές (αυτισμό, σύνδρομο Asperger κλπ.) και ότι είναι δύσκολο να υπάρξουν ως αυτόνομη διαγνωστική κατηγορία.

Ταξινόμηση των γλωσσικών δυσκολιών – Πραγματολογικές διαταραχές

What is Pragmatic Language Impairment (3).mp4

Ταξινόμηση των πραγματολογικών διαταραχών

- Οι πραγματολογικές δυσκολίες ανάλογα με το βαθμό σοβαρότητάς τους διακρίνονται σε:
- **Σοβαρές πραγματολογικές δυσκολίες** (συναντώνται σε αυτιστική διαταραχή και σοβαρές ψυχώσεις)
- **Μέτριες πραγματολογικές δυσκολίες** (συνυπάρχουν με διάχυτες διαταραχές της ανάπτυξης, στις αναπτυξιακές γλωσσικές διαταραχές)
- **Ήπιες πραγματολογικές δυσκολίες** (παρατηρούνται σε φυσιολογικά αναπτυσσόμενα άτομα)

Εύρεση επιστημονικών άρθρων

Εύρεση επιστημονικών άρθρων

- Γενικά για την αναζήτηση βιβλιογραφικών πηγών προτείνονται οι παρακάτω δικτυακοί τόποι:
- [Academia](#)
- [Google Scholar](#)
- [ScienceDirect](#)
- [ResearchGate](#)
- [American Psychological Association](#)
- [Ψηφιακή Βιβλιοθήκη του Εθνικού Κέντρου Τεκμηρίωσης](#)